

Janusz KAWKA¹

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Identyfikacja i klasyfikacja błędów językowych na lektoracie języka niemieckiego

Summary

Knowledge of foreign languages constitutes one of the key competencies amongst graduates of the Bachelor of Economics. In the era of globalisation, the importance of a high level of proficiency in foreign languages has become self-evident. The empirical part of this article is devoted to the analysis of the most common language mistakes committed by first-year students of the B1 group of Marketing and Management at the University of Economics in Krakow. A portion of the final exams submitted by a group of 13 students has been analyzed. The study focuses on the identification and classification of errors and presents the frequency distribution, as percentages, of errors in individual categories. The author's intention is not to indicate the causes of errors and their assessment, but to present the problems faced by students of the Bachelor of Economics, who learn 'business language', which is a specialism within the German language studies. The results of the study might act as a starting point for the development of appropriate educational materials to support the process of teaching a wide variety of German language courses.

Keywords: error, error analysis, mistakes in foreign language teaching, lapsology, glottodidactics

1. Wprowadzenie

Znajomości języków obcych przypisywana jest w dzisiejszym społeczeństwie rola szczególna. Umiejętność posługiwania się językiem obcym jest nie tylko przydatnym elementem wykształcenia, lecz również ważnym i potrzebnym narzędziem, które umożliwia i ułatwia wkroczenie na ścieżkę życia zawodowego. Każdy człowiek posiada zdolności umożliwiające mu naukę języka czy też nawet wielu języków obcych. Zarówno treści nauczania jak i metody powinny być dobierane w taki sposób, aby nie ograniczać autonomii i kreatywności uczącego się. Działania pedagogów ukierunkowane są na rozwijanie wśród uczniów kompetencji miękkich przez kształtowanie w nich poczucia własnej wartości, przez pozytywną motywację. Nauczyciel jako moderator procesu nauczania przyjmuje na siebie obowiązek nie tylko rozwoju intelektualnego oraz językowego swoich uczniów, ale również bierze na siebie odpowiedzialność za ewentualne porażki w ich dalszej edukacji oraz późniejszym życiu zawodowym. W obliczu takich oczekiwań, z którymi konfrontowany jest nauczyciel, za rzecz niezbędną

---

¹ <https://orcid.org/0000-0003-0590-6154>.

należy traktować konieczność stałego doskonalenia metodycznego i ustawicznego szkolenia, których celem będzie wyposażenie go w narzędzia umożliwiające mu zorganizowanie niezakłóconego przebiegu procesu dydaktycznego.

Nauczanie języków obcych na kierunkach niefilologicznych na uczelniach wyższych, przy ograniczanej ilości godzin lektoratu wydaje się być przypadkiem szczególnym. Studenci uczą się języka specjalistycznego w środowisku zgodnym z wybranym kierunkiem studiów. Konieczność osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia powoduje wśród lektorów znacznie częściej niż u nauczycieli języków obcych w innych typach szkół ograniczenie tolerancji na popełniane przez studentów błędy językowe. Błędy jako zjawisko interjęzyka, czyli języka pośredniego (Selinker 1969, 1972) w pewnym stopniu określają poziom przyswojenia wiedzy albo jakiejś sprawności, przy czym nie można nigdy wyjść z założenia, że nie będzie popełniać się błędów, ponieważ nie można przyswoić sobie ani takiej wiedzy, ani takich sprawności, które wykluczyłyby popełnianie błędów².

Jako błąd językowy w ogóle rozumiana jest językowa pomyłka/wyrażenie, które jest naruszeniem reguł danego systemu językowego, bądź lingwistycznych norm językowych³, „element tekstu w danym języku nie mieszczący się w normie tego języka”⁴. Przy czym odstępstwo od reguł określających system językowy albo w ramach tego systemu obowiązujących norm nie jest przez uczącego się zamierzone⁵. Analizie błędów przypisać można niezwykle ważną funkcję służącą zarówno celom pedagogicznym jak i psycholingwistycznym, która udzieli lektorowi odpowiedzi na pytanie, jakie treści nauczania zostały już opanowane przez studenta, a na jakiej płaszczyźnie występują jeszcze deficyty. Wychodząc z założenia, że uczenie się języka obcego jest procesem w mniejszym bądź większym stopniu sterowanym, którego celem jest opanowanie nowego systemu językowego błąd jest jak najbardziej zjawiskiem pożądanym, a jego występowanie w konsekwencji doprowadzić może do sukcesu procesu dydaktycznego⁶. Nie należy zapominać również, że zbyt duża koncentracja na bezbłędnym użyciu

---

² F. Grucza, *Ogólne zasady lapsologii*. [W:] *Z problematyki błędów językowych*, red. F. Grucza, Warszawa 1978, s. 42.

³ *Ibid.*, s. 43.

⁴ K. Polański, *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, Wrocław 1999, s. 77.

⁵ H. Podgórn, *Interferenzbedingte Sprachfehler im lexikalischen und grammatischen Subsystem des Deutschen bei polnischen Germanistikstudenten*. Kraków 2010, s. 24.

⁶ V. E. Borecka, V. E. *Analiza błędów językowych w praktyce glottodydaktycznej* (Na przykładzie języka angielskiego w szkole ponadgimnazjalnej), Białystok 2016, s. 42.

języka docelowego może zniechęcić uczącego się, a w konsekwencji doprowadzić do sytuacji, w której zacznie się wstydzić używania języka w ogóle⁷.

Celem artykułu jest ukazanie istoty oraz znaczenia analizy błędów obcojęzycznych w praktyce glottodydaktycznej. Za punkt wyjścia przyjęto wybrane elementy testu międzysemestralnego pisanego przez studentów pierwszego roku studiów stacjonarnych Wydziału Zarządzania na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. Artykuł skupia się jedynie na ocenie błędów pisemnych. Błędy zostały zidentyfikowane oraz sklasyfikowane. Badanie pokazuje również stopień opanowania materiału oraz obszary, które wymagają zgłębienia.

2. Analiza błędów językowych

Błędy towarzyszą nauce języka obcego od zawsze i są naturalnym elementem procesu dydaktycznego⁸. Chociaż ten mankament jest równie stary jak sama nauka języka, to uwagę glottodydaktyków przyciągnął stosunkowo niedawno. W literaturze niemieckojęzycznej prekursorem nauki o błędach jest Hermann Weimer (1925). Odkąd behawiorystyczna teoria uczenia się języków przyjęła, że badania kontrastywne języków ojczystego i języka docelowego są w stanie wykazać występujące między nimi różnice i podobieństwa strukturalne błąd obcojęzyczny poddawany był systematycznym obserwacjom. Błąd w procesie dydaktycznym traktowano jako zjawisko negatywne, którego wystąpienie można i należy przewidzieć oraz mu zapobiec⁹. Aż do lat 60-tych ubiegłego wieku błąd był uważany za „grzech” osoby uczącej się języka, z którym wprawdzie stale trzeba się liczyć, ale który należy tępić¹⁰. Pogląd ten zmieniła dopiero idea kognitywnego podejścia do nauki, od kiedy w centrum uwagi znalazł się uczeń i jego kompetencja w zakresie nowo przyswajanego języka. Błąd zaczęto postrzegać jako pozytywny aspekt – najważniejsze źródło informacji o istocie nauki języków¹¹ i narzędzie uczenia się gramatycznej poprawności¹².

---

⁷ J. Aptacy, „*Grammatische Fehler innerhalb der Nominalphrase bei deutschlernenden Studierenden mit Polnisch als Muttersprache – eine linguistische Analyse*“. [W:] Wierzbicka M./Nycz, K. (red). *Studien zur Glottodidaktik und Methodik*. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014, s. 112.

⁸ A. Pawłowska, „*Sprachliche Fehler und deren Auffassung im Wandel der Geschichte*.“ [W:] *Glottodidaktika* 36, 2010, s. 175.

⁹ V. E. Borecka, V. E. *Analiza błędów językowych w praktyce glottodydaktycznej* (Na przykładzie języka angielskiego w szkole ponadgimnazjalnej), Białystok 2016, s. 42.

¹⁰ K. Kleppin, *Fehler und Fehlerkorrektur*. Berlin 1998, s. 1059.

¹¹ S.P. Corder, *Introducing Applied Linguistic*, London 1973, s. 257.

¹² L. Selinker, *Rediscovering Interlanguage*, London 1992, s. 150.

Krytyka badań kontrastywnych doprowadziła do rozwoju nowej metody dokumentowania trudności językowych, polegającej na porównywaniu zdefiniowanych i sklasyfikowanych błędów ucznia z prawidłowymi strukturami modelu języka docelowego¹³.

2.1. Identyfikacja błędów

Identyfikacja błędu jest pierwszym krokiem analizy błędów, ponieważ w pierwszej kolejności błąd musi zostać wykryty. Aby móc uznać jakieś wyrażenie za błędne lub nieodpowiadające normom nauczanego języka niezbędna jest znajomość systemu językowego tego języka. Oznacza to, że osoba sprawdzająca sama musi znać normy językowe i opanować język standardowy w takim stopniu, aby móc zdecydować, czy dane wyrażenie jest czy też nie jest błędem. Rozpoznać błąd albo odchylenie od standardu, nie oznacza sprawdzenia wypowiedzi pod względem gramatycznym, lecz również treściowym, oraz czy w danej sytuacji jest wyrażeniem stosownym¹⁴. Dla przykładu zdanie:

„Ich brenne seit zwei Jahren nicht mehr“,

które pod względem gramatycznym jest zdaniem poprawnym nie może być traktowane za poprawne, ponieważ zostało źle dobrane słowo, mianowicie czasownik „*brennen*“ zamiast „*rauchen*“. Podobnie w sytuacji:

„Frau Kowalski, wie geht's dir heute?“

przedstawiony przykład jest zdaniem gramatycznie poprawnym, lecz niestety nie odpowiada on normie pragmatycznej. Każda wypowiedź zanim zostanie poprawiona musi zostać rozpoznana i sprawdzona, czy jest gramatycznie poprawna, stosowna i do zaakceptowania. Ważne jest przy tym rozróżnienie naruszenia kodu językowego od przypadkowego przejęzyczenia, gafy czy lapsusu. Identyfikacja błędu zakłada więc rozróżnienie istotnego w procesie analizy błędu kompetencji od nieistotnego błędu produkcji¹⁵.

---

¹³ V. E. Borecka, *Analiza błędów językowych w praktyce glottodydaktycznej* (Na przykładzie języka angielskiego w szkole ponadgimnazjalnej), Białystok 2016, s. 42

¹⁴ B. Hufeisen, G. Neuner, *Angewandte Linguistik für den fremdsprachlichen Deutschunterricht*, Berlin 1999, s. 67-68.

¹⁵ V. E. Borecka, *Analiza błędów językowych w praktyce glottodydaktycznej* (Na przykładzie języka angielskiego w szkole ponadgimnazjalnej), Białystok 2016, s. 43

2.2. Klasyfikacja błędów

Drugim krokiem przy analizie błędów jest deskrypcja błędów, a kolejnym ich klasyfikacja. Oznacza to, że błędy zidentyfikowane zostają opisane pod względem sposobu i miejsca wystąpienia. Klasyfikacja błędów jest zestawieniem typów błędów według określonych aspektów. Klasyfikacja jest bardzo istotnym etapem analizy, gdyż określa i wskazuje obszary, które stanowią dla uczących się największe problemy. Błędy możemy klasyfikować, aby móc:

- ustalić porządek i zestawienie według określonych kryteriów,
- przeprowadzić uzasadnioną ocenę,
- uświadomić uczącemu się, przez zastosowanie określonych oznaczeń na jego pracach pisemnych, gdzie występują jego problemy¹⁶.

2.3. Przyczyny błędów

Po dokonaniu identyfikacji i klasyfikacji błędów należy zastanowić się nad przyczyną ich wystąpienia, czyli ich eksplikacją. Aby móc lepiej dokonać oceny błędu posłużymy się naszą wiedzą lingwistyczną jak również odwołamy się do naszych doświadczeń z zakresu psychologii, socjologii czy też dydaktyki.

Analiza kontrastywna będąca dziedziną lingwistyki stosowanej, która utożsamiana jest z Robertem Lado (1957, 1967), odgrywała w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych ubiegłego wieku bardzo ważną rolę w dydaktyce nauczania języków obcych. Interferencja może zachodzić w obrębie dwóch języków (*interlinguale Interferenz*) lub też w obrębie jednego języka (*intra linguale Interferenz*). Jednakże błędy nie powstają wyłącznie dlatego, że pewne struktury przenosimy z jednego języka na drugi bądź dokonujemy przeniesień w obrębie jednego języka. Przyczyny powstawania błędów mogą być natury psychologicznej, socjologicznej jak również dydaktycznej. Mogą na nie wpływać takie czynniki, jak stres, słabsza kondycja psychiczna, przemęczenie jak również zła atmosfera w trakcie zajęć lub też brak akceptacji uczącego się przez grupę językową.

2.4. Ewaluacja błędów

W dydaktyce języków obcych względnie podczas zajęć z języka obcego błędy muszą być oceniane. Ewaluacja błędów w dydaktyce języków obcych polega na wcześniejszym sklasyfikowaniu oraz zdefiniowaniu ich typów, jak i stworzeniu systemu do ich oceny. Znając przyczyny powstania błędów oraz oceniając ich oddziaływanie na proces komunikacji językowej można je w sposób odpowiedni i obiektywny ocenić. Jako poważny błąd ocenić można:

---

¹⁶ K. Kleppin, *Fehler und Fehlerkorrektur*, Berlin 1988, s. 41.

- elementarne naruszenie zasad leksykalnych i morfologiczno-składniowych,
- błąd, który dotyczy często ćwiczonych struktur językowych,
- błąd pragmatyczny, gdyż właśnie błędy pragmatyczne mogą prowadzić do nieporozumień i nie określają braku kompetencji językowej mówiącego, lecz „charakter” mówiącego.

Jako drobny błąd ocenić można:

- naruszenie norm, które powstało podczas próby zakomunikowania czegoś, co nie było ćwiczone,
- błąd, którego nie byłoby słyszeć, gdyby zdanie zostało przeczytane na głos¹⁷.

Poważne błędy to zatem te, które zakłócają proces komunikacji, natomiast drobne to te, które nie mają wpływu na zrozumienie.

2.5. Poprawa błędów

Poprawa błędów ustnych i pisemnych wymaga różnych procedur. Podkreślenie błędu lub skreślenie formy nie jest dla studentów informacją wystarczającą. Wprawdzie przyjmują do wiadomości, że w zaznaczonym zdaniu wystąpił błąd, ale często nie są w stanie sami wyciągnąć odpowiednich wniosków. Jeżeli lektor poprawi formę wyrazową, zaznaczy prawidłowy szyk zdania, zaznaczy wyraz, który został niepoprawnie użyty w odpowiedni sposób, poprawa taka przynosi dużo lepsze efekty. Choć przez taki typ korekt autonomia ucznia jest częściowo ograniczana, to z punktu widzenia efektów kształcenia przynosi dużo więcej korzyści. Najlepszą formą poprawy jest wskazanie na rodzaj popełnionego błędu:

Ich brenne seit zwei Jahren nicht mehr. = Ww (Wortwahl – dobór słowa)

Er rufte den Chef zurück. = Vbf (falsche Verbform – zła forma czasownika)

Tego typu oznaczenia w sposób jednoznaczny wskazują studentom, na co muszą zwrócić uwagę podczas nauki, gdzie są ich słabe strony i jakie zagadnienia wymagają dodatkowych ćwiczeń. Zaznaczenie błędu przez lektora nie jest wystarczające. Aby systematycznie osiągać zamierzone efekty błędy muszą zostać przez studentów poprawione. Te błędy jednak, które uczący się jest w stanie sam poprawić, na ogół te, które spowodowane są nie przez brak kompetencji, lecz często przez roztargnienie lub brak koncentracji, powinny być tylko

---

¹⁷ K. Kleppin, *Fehler und Fehlerkorrektur*, Berlin 1998, s. 69-70.

sygnalizowane¹⁸. Poprawie podlegają zatem wszystkie te błędy, które zakłócają proces komunikacji. Celem przeprowadzenia takiej poprawy jest nie tylko formalna poprawność językowa, lecz również wyćwiczenie umiejętności przekazywania myśli i treści w zamierzony sposób.

3. Wyniki przeprowadzonego badania

Badania przeprowadzone zostały wśród grupy studentów studiów stacjonarnych I stopnia na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. Wybrana została grupa zajęciowa prowadzona przez autora niniejszego artykułu na docelowym poziomie B1 według ESOKJ. Na uwagę zasługuje fakt, iż program lektoratu obejmuje naukę języka niemieckiego w otoczeniu zawodowym. Program kursu przewiduje 120 godz. zajęć dydaktycznych, a jego realizacja następuje w 4 semestrach. Studenci badanej grupy (Zarządzanie i Marketing) mają za sobą na ogół sześć lat nauki języka niemieckiego, są absolwentami liceów ogólnokształcących oraz techników o podstawowym programie nauczania języka w wymiarze 2 lub 3 godzin à 45 min. tygodniowo. Podręcznikiem wiodącym określonym w obowiązującym sylabusie jest „Deutsch für das Berufsleben” wydawnictwa Klett. Na lektorat uczęszczało 7 studentów oraz 8 studentek w wieku 18 – 19 lat. Do analizy wybrano jedno z zadań testu semestralnego, które polegało na przetłumaczeniu zdań z języka polskiego na język niemiecki. Treść zdań jest ściśle związane z bieżącym materiałem nauczania. Do testu przystąpiło 13 studentów.

Zdania przedstawione studentom do przetłumaczenia:

1. *Pan Kutz rozmawia na innej linii. Czy chce pani poczekać?*
2. *Pani Gomez nie ma dzisiaj w biurze. Czy mam coś przekazać?*
3. *Proszę jej powiedzieć, że państwa dostawa wczoraj do nas dotarła.*
4. *Chciałbym materiały informacyjne o wyposażeniu państwa sal konferencyjnych.*
5. *Dzwonię z powodu rachunku, który właśnie od państwa otrzymaliśmy.*
6. *Czy moglibyście państwo potwierdzić nasze zlecenie faksem?*

W wyniku kontroli prac okazało się, że studenci popełnili 118 błędów we wszystkich kategoriach. Duża ilość popełnionych błędów wynikać może zarówno z faktu, że w każdym ze zdań błąd w danej kategorii mógł wystąpić wielokrotnie, jak i ze sposobu liczenia ilości błędów. W skrajnych sytuacjach błąd np. leksykalny mógł zostać zaklasyfikowany również jako gramatyczny i ortograficzny. Niniejsze

---

¹⁸ B. Hufeisen, G. Neuner, *Angewandte Linguistik für den fremdsprachlichen Deutschunterricht*, Berlin 1999, s. 72.

badanie przedstawia rozkład błędów w pracach studentów na błędy: leksykalne, gramatyczne, ortograficzne i składniowe, przy czym błędy pominięcia zostały uznane za błędy leksykalne. Błędów leksykalnych odnotowano 62, gramatycznych 44, ortograficznych 5 oraz składniowych 7. Jak wynika z tabeli przedstawionej poniżej największą grupą błędów są błędy leksykalne, najmniejszą zaś stanowią błędy ortograficzne.

Wyniki badania przedstawia poniższa tabela:

	Błędy leksykalne	Błędy gramatyczne	Błędy ortograficzne	Błędy składniowe
Liczba popełnionych błędów	62	44	5	7
Procent wszystkich błędów	52,54 %	37,29 %	4,24 %	5,93 %

Procentowy rozkład błędów, począwszy od najliczniejszych błędów leksykalnych, przedstawia się następująco:

Przykładowe błędy popełnione przez studentów:

Zdanie 1:

- a) Herr Kutz spricht an andere Linie. Möchte Sie warten?
- b) Herr Kutz führt ein Gespräch andere Linie. Möchten Sie warten?
- c) Herr Kutz ruft auf andere Anschluss. Wollen Sie warten?
- d) Herr Kutz spricht an anderen Verbindung. Möchten Sie warten?

- e) Herr Kutz spricht auf andere Auskunft. Wollen Sie warten?
- f) Herrn Kutz sprecht in anderen Leitung. Möchten Sie warten?

Zdanie 2:

- a) Frau Gomez ist im Büro nicht da. Soll ich etwas ausrichten?
- b) Frau Gomez ist heute in Büro nicht. Kann ich etwas durchstellen?
- c) Frau Gomez ist heute nicht in büro. Soll ich etwas geben?
- d) Frau Gomez ist nicht heute im Büro. Soll ich etwas ausreichen?
- e) Frau Gomez ist heute im Büro nich. Soll ich etwas versprechen?
- f) Frau Gomez ist heute im Büro nicht. Soll ich etwas hinterlassen?

Zdanie 3:

- a) Bitte sprechen Sie ihr, dass Lieferung gestern zur uns gekommen ist.
- b) Sagen Sie Ihr bitte, dass ... hat zu uns gestern gekommen.
- c) Sag ihr bitte, das ...
- d) Bitte Sie sprechen, dass gestern die Lieferung gekommen haben.
- e) Bitte, sie sagen, dass seinen Lieferung sind schon nicht erreicht.
- f) Sagen Sie sie bitte, dass sein ... zu uns ...

Zdanie 4:

- a) Ich möchte Informationsmateriale über ...
- b) Ich möchte Notiz über Thema ...
- c) Ich möchte Informationsmaterials über Ihnen Konferenzzimmer.
- d) Ich möchte die Auskunft über ...
- e) Ich möchte Informationsmaterial über sein Konferenzräumemöbeln.
- f) Ich möchte eure Information über deinen Konferenzräumers.

Zdanie 5:

- a) Ich rufe wegen einer Rechnung, die wir jetzt vor Sie erhalten.
- b) Ich rufe mit der Rechnung, der wir jetzt bekommen.
- c) Ich rufe von einer Rechnung an, die wir jetzt ... bekommen haben.
- d) Ich rufe über einer Rechnung, die wir gerade von Ihnen erhalten haben.
- e) Ich rufe über einer Rechnung an, wie wir gegeben hat.
- f) Ich rufe wegen eine Rechnung an, die wir folgend verhalten haben.

Zdanie 6:

- a) Können Sie bitte unsere Ausschreibung mit dem Faks senden.
- b) Können Sie bitte unsere ... mit Fax bestellen?
- c) Könnten Sie unsere Auftrag in Faks schicken?
- d) Können Sie unseren Auftrag durch den Fax ...?
- e) Können Sie unsere Lassung mit dem Fax verschicken?
- f) Können Sie unserer ... bestätigen?

4. Interpretacja wyników

Zaznaczyć trzeba, że umiejętność tłumaczenia należy do sprawności sprawiających studentom najwięcej problemów. Konieczność poruszania się w obszarach życia zawodowego, co w warunkach braku doświadczenia potęguje stopień trudności nowo przyswajanego materiału jest bardzo problematyczna. Nie bez znaczenia jest również fakt, że tłumaczone zdania były częścią testu semestralnego, co oznacza dla studentów pracę w warunkach podwyższonego stresu, który nie jest sprzymierzeńcem uczących się.

Jak wynika z badania największa ilość błędów popełniona została w obszarze leksyki, co może sugerować brak poświęcenia odpowiednio długiego okresu czasu na naukę. Kolejną pozycję wśród popełnionych błędów zajmują błędy gramatyczne. Przypuszczalnie wynika to z faktu, że ciężar nauczania przesunięty jest w znacznym stopniu w stronę samego komunikatu nie zaś jego gramatycznej poprawności. Gramatyka w takiej sytuacji ustępuje miejsca komunikacji językowej. Na kolejnych miejscach uplasowały się błędy ortograficzne oraz składniowe. Ponieważ ortografia nie sprawia studentom z językiem ojczystym polskim większych problemów, a stopień trudności zdań pod względem składni nie był zbyt wysoki (głównie zdania proste), wynik nie jest zaskoczeniem.

5. Wnioski

Przy ograniczonej ilości godzin lektoratu na uczelniach wyższych osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia w szczególności w zakresie języków specjalistycznych jest zadaniem bardzo trudnym. Wprowadzanie nowych zagadnień gramatycznych na nieznanym słownictwie nie jest skuteczne, a z kolei rozwój kompetencji poprawności gramatycznej skutkuje niewystarczającym powiększaniem bazy leksykalnej uczących się. Dodatkowo język specjalistyczny nauczany w oderwaniu od realiów życia młodego człowieka często działa demotywująco na przebieg całego procesu dydaktycznego.

Niemniej jednak przy spełnieniu określonych warunków, przede wszystkim osiągnięcia minimalnego poziomu znajomości języka ogólnego na etapie nauki w szkole średniej, język specjalistyczny jest cennym elementem programu nauczania i cieszy się uznaniem wśród studiujących.

Zdobyta wiedza na przedmiotach kierunkowych oraz znajomość języka z umiejętnością posługiwania się słownictwem z zakresu wybranej dziedziny jest elementem gwarantującym sukces absolwentowi na rynku pracy.

Przeprowadzone badanie utrzymuje nas w przekonaniu, że znaczenie analizy błędów jest cenną wskazówką dla prowadzącego zajęcia. Uzyskana

informacja zwrotna w sposób dość precyzyjny określa obszary, na których należy się koncentrować przygotowując materiały uzupełniające, a studentom uświadamia stopień opanowania zakładanego do realizacji planu nauczania.

Bibliografia

- Aptacy, J. (2014). „*Grammatische Fehler innerhalb der Nominalphrase bei deutschlernenden Studierenden mit Polnisch als Muttersprache – eine linguistische Analyse*“. [W:] Wierzbicka M./Nycz, K. (red). *Studien zur Glottodidaktik und Methodik*. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 111-131.
- Borecka, V. E. (2016). *Analiza błędów językowych w praktyce glottodydaktycznej (Na przykładzie języka angielskiego w szkole ponadgimnazjalnej)*. Białystok: Białostockie Archiwum Językowe, 41-56, wersja online: https://www.researchgate.net/publication/314169032_Analiza_bledow_jezykowych_w_praktyce_glottodydaktycznej_na_przykladzie_jezyka_angielskiego_w_szkole_ponadgimnazjalnej. [dostęp 16 VII 2018]
- Corder S. P. (1973). *Introducing Applied Linguistics*. Harmondsworth [England]; Baltimore: Penguin Education.
- Grucza, F. (1978). „*Ogólne zasady lapsologii*.” [W:] Grucza, F.: *Z problematyki błędów obcojęzycznych*. Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 9-59.
- Hufeisen, B./Neuner, G. (1999). *Angewandte Linguistik für den fremdsprachlichen Deutschunterricht*. Berlin: Druckhaus Langenscheidt.
- Kleppin, K. (1998). *Fehler und Fehlerkorrektur*. Berlin: Langenscheidt.
- Lado, R (1967). *Moderner Sprachunterricht*. München, Max Hueber Verlag.
- Pawłowska, A. (2010). „Sprachliche Fehler und deren Auffassung im Wandel der Geschichte.“ [W:] *Glottodidaktika* 36, 165-177.
- Podgórn, H. (2010). *Interferenzbedingte Sprachfehler im lexikalischen und grammatischen Subsystem des Deutschen bei polnischen Germanistikstudenten*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Polański, K. (1999). *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*. II wydanie. Wrocław: Ossolineum.
- Selinker L. (1992). *Rediscovering Interlanguage*. London: Longman.
- Weimer H. (1925). *Psychologie der Fehler*. Leipzig: Klinghardt.

